

BİLİMCE

Prof. Dr. Mustafa KAYMAKÇI

mustafa.kaymakci@ege.edu.tr

ABD'DE TARIM POLİTİKALARI NASIL?

ABD tarım politikaları, bilinenin aksine, destekleyici ve yönlendirici bir tarım politikası olarak uygulanmaktadır. Bu ülkede tarımsal destekleme politikalarının başlangıcı, 1930 yıllarına değin uzanmaktadır.

ABD Tarımı Nasıl Destekleniyor?

1930 yılından itibaren tarım ürünleri fiyatlarının düşmesi engellenmiş, bu amaçla içte destekleme, dışarıda ise kısıtlamalar ve özel gümrük vergileri uygulanmıştır. Bu amaca uygun olarak iç pazarda belirli dönemleri kapsayan programlar çerçevesinde kimi stratejik ürünlerde hedef fiyat belirlenmektedir. Hedef fiyatın altında fiyat oluşması durumunda fark ödenmesi ile tarımsal gelir güvence altına alınmaktadır. Örneğin 2005 yılında, ABD'de çiftçilere yapılan desteklemeler, 70 milyar dolar dolayında olmuştur. ABD'de çiftçi başına destekleme miktarı, AB değerlerin de çok ilerisindedir.

1996 yılından itibaren ABD'de Esnek Üretim Sözleşmesi ile hedef fiyat uygulaması durdurulmuş, ancak ürün rehin kredisi fiyat düzeyi adı verilen taban fiyatı uygulaması sürdürülmüştür. Bu oluşum, ABD'nin 1993 de sonuçlandırılan Uruguay Turu Anlaşması'na uyuyor olmak için destekleme araçlarında değişime geçtiğini, ancak tarıma yaptığı toplam desteği azaltmadığını göstermektedir.

Diğer yandan ABD tarımında, tarımsal birlikler ve kooperatifler, bilinenin yine aksine büyük bir ağırlığa sahiptir. Kısaca, ABD üreticisini yoğun olarak korumaktadır. Ancak destekleme araçlarını günün koşullarına göre değiştirmektedir.

ABD Dünya Tarım Pazarını Neden ve Nasıl İşgal Ediyor?

Bugün uygulanagelen tarım politikaları sonucu, ABD tarımsal ürünlerde stoklara sahiptir. ABD çiftçisine sağlanan olanaklar, onları dünya pazarları için üretmeye itmiştir. Bu nedenle ABD ve benzer ülkeler için dış pazarlar, artık yaşamsal bir önem taşımaktadır. Bu nedenle, hem bu stokları eritmek, hem de üreticisini korumak ve zenginliğini sürdürmeye yönelik olarak başta Uluslararası Para Fonu

(UPF) olmak üzere birçok örgüt aracılığıyla özellikle gelişmekte olan ülkelerin pazarlarını zorlamaktadır. Burada bir konuyu açıklamakta yarar vardır. ABD gibi ülkeler, dünya pazarlarını zorlarken, ele geçirmeye çalışırken "*Dünya Piyasa Fiyatları*" nı öne çıkarmaktadır. Bu şekilde gelişmekte olan ülkelerde tarım ürünleri fiyatlarının buna baz alınması gerektiği dile getirilmektedir. Oysa, ABD gibi gelişmiş ülkelerde üreticinin eline geçen fiyatlar ile borsa fiyatları arasındaki fark, devletçe karşılanır. Üretici her zaman borsada oluşan bu fiyatın üstünde ürününü değerlendirir.

ABD ve AB tarafından uygulanan politikaların ne anlama geldiğini Dünya Bankası (DB) eski baş ekonomistlerinden ve 2001 Nobel Ekonomi Ödülünü alan E. Stiglitz açıkça şöyle açıklıyor; "***Asya, Latin Amerika ve Afrika tarım ürünleri pazarlarına girmek isteyen Batı, amacına ulaşmak için gerektiğinde bu ülkeleri finansal abluka altına almaktan geri kalmaz, bunu yaparken kendi üreticileri bütünüyle koruma altındadır***". Bir başka Amerikalı, Türk İş Konseyi Heyeti Başkanı B. Sowroft, Türkiye’de tarımda giderek azalan korumacılık eğilimlerinden bile şikayet ediyor; "***Amerikan malı peynir, soyaunu, mısır, buğday, muz, pirinç ve biranın Türkiye’ye ihracatında ciddi sorunlar var***" diyor.